

Бөксемұлы
Қазақстан Республикасындағы ЖОББМ КММ-нің
директоры Б. Ж. Жумагулова

«Үкілідомбыра»

үйірмесі

Жетекшісі: *Мәсім* Л.М.Абилхайырова

2022-2023 ж

Бекітемін:

«Б.Сейсекенов Атындағы ЖАББМ»

КММ-нің директоры

Б.Ж.Жумагулова

«Үкілі домбыра» үйірмесінің кестесі

2022-2023 оқу жылы

№	Класы	Оқушы саны	Өтетін күні	Сағаты	Жауапты
1	3-4-5-6 кл		Дүйсенбі	10:00-12:00	Абилхайырова Л.М
2	3-4-5-6 кл		Сейсенбі	10:00-12:00	
3	3-4-5-6 кл		Сәрсенбі	10:00-12:00	
4	7-8-9-10 кл		Бейсенбі	16:00-17:00	
5	7-8-9-10 кл		Жұма	15:00-16:00	

Үйірме жетекшісі:

Абилхайырова Л.М

Алғысөз

Домбыра көне аспап және ол қазақ пенкіндік тесұлыстардың бәріне ортақ мүлік , домбыра мәдениетінің меншігі тамыр тарих қатерен жайылған , байырғы аспап. Әрбір өлкенің күй өнері әртүрлі және аспаптарының да тұрқы жағынан өзгешілігі бар .

Оқушыларға осы қоңыр дауысты домбыраның шығу тарихын , мәдениетін , ерекшелігін үйрету . Ата – бабаларымыздың айттып кеткен ақыл-өсиет , күй қазынамызды жас ұрпақтарға жалғасын таба білдіру . Ұлттық дәстүр мен салт – сана тағылымын жас жеткіншек бойына дарытып , оның жан жүйесіноятуда , өнерге деген ынтықтасын арттыруда қазақтың қасиетті де киелі қара домбырасының атқаратын ролі ерекше .

Домбыра үні өзін тән дыбыстық бояуымен , алуан түрлі желіс – қағыстарымен қатар , өте бай көркем барздық әлемімен де айқындалып , қазақ халқының тарихи дүниетанымы және психологиялық ерекшеліктері мен тығыз байланысып жатады . Домбыра үйренуде тек күй тарту немесе оны ән әуеніне қоспағана емес , сондай – ақ домбырада пьеса орындаушылық өнері де кеңінен орын алған . Соған байланысты мұнда оның ойнау ерекшеліктері , өзіндік түрлі әдіс - тәсілдері ойға қоныс алатын түрде өрнектелген . Осы орайда оқушының домбыра тартуды меңгеруі табиғи логикалық жүйемен баспалдақты түрде - алғашқы қағыстар , перне басу , әртүрлі дыбыс шығару әдіс – тәсілдерін , жеңіл ән әуендерін үйренуден басталады . Одан әрі халық күйшілерінің төкпе күйлер мен шерітпе күйлерді меңгеру кәсіби тұрғыдан аталданады .

«Қолына домбыра ұстаған балаға имандылық пен дарындылықтың жылуы дарып , қатігездік тәнаулақ болады » , - деген ақыл сөзде үлкен шындық жатыр . Өйткені домбыра үлкен рухани адамгершілік мектебі , баға жетпес эстетикалық өмір оқулығы .

Мақсаты

: Оқушыларға домбыра аспабын ойнау шеберлігін кәсіби дұрыс меңгеру , қазақ халқының ұлық күйшілерінің , сал серілердің өнерлері мен танысу . Домбырада қолданылатын штрихтар , әдістерді меңгеру . Сахнағашығу , өзін – өзі ұстау мәдениетін үйрету .

Міндеті: Оқушылардың қазақ халқының тіліне , салт – дәстүріне , тарихына , мәдениетіне , рухани қасиеттеріне құрмет сезімінояту . Халқына деген құрмет және мәдени мұраларын қастерлеуге бағыттау .

Өткеноқужылындағыбағдарламағатокталу:Күйлергежекетокталу , талқылау .Түсіндіру, тексеру .

Күрделірепертуардағыкүйлер :Әртүрліжанырдағыкүйлергетокталу , түсіндіру .Солқолқимылерекшеліктері .Шерітпекүйлертуралытүсінік .

А.Жұбанов «Би күйі» .Күйдіңшығутарихынатокталу .Он қолжәнесолқолқимылерекшеліктерінтүсіндіру .Үнтаспадантындату . Құрманғазыныңкүйі «Алатау» күйі . Күйдіңорындалушеберлігінтүсіндіру .Бас буын , орта буын , сағабуындарынтүсіндіру , тексеру .Ансамбльменжұмыс .

Шерітпекүйлері:Шерітпекүйлерментанысу .Шерітпекүйлердіңқағысы , тарихынатокталу.Ойнапкөрсету , түсіндіру .Шерітпеқағыстарынажаттығу.

Халықәндері:Халықәндерітуралытүсінік .Ансамбльменқостау .Әндердің нюанс ырғағынтүсіндіру .

Қорытынды :Қайталаусабағы .Жылдыққорытындыконцерткедайындалу .

Бағдарламаныіскеасырушарттары :

- Сабақжүргізетіноқукабинетініңболуы .
- Қажеттікұжаттардыңболуы .
- Балалардыңжасерекшеліктерінқадағалау .
- Қажеттітехникалыққұралдарынпайдалану . (үнтаспа , күйтабақ , бейнетаспалар)
- Балалардың ой – өрісіндамыту .

Күтілетін нәтиже :

Бағдарламанәтижесіндеоқушылардыңбойындағыжақсықасиеттер ,орындаушылықмәдениетінсақтау , салт - дәстүрін , отаншылдықсезімінояту , ұлтжандылығымықты , халыққазынасынкөзініңқарашығындайсақтайтынтұлға болу .

Бағдарлама мазмұны

Кіріспе : Домбыра аспабының шығу тарихы
. Жолқау іпсіздікережесі туралы мағлұмат беру .

Домбыра және оның түрлері

: Батыс Қазақстан домбырасының үлгісі және шығу тарихы. Арқа домбырасының үлгісі және шығу тарихы. Мазмұнын сұрау , түсіндіру .

Домбыра аспабының суретін салу , тексеру. Көне аспаптардың айырмашылығы

Домбыраның құрлысы мен күтімі

: Домбыра аспабының бөлшектерінің құрлысы . Түсіндіру . Тексеру.

Домбыраны күтіп ұстау .

Домбыраның құлақ күйі : Төменгі ашық соль ішегі туралы түсінік

. Жоғары ашық ре ішегі туралы түсінік . Түсіндіру . Тексеру , талқылау .

Оқушыны домбыра тартуға дайындау : Домбырашының отырысы . Түсіндіру
. Ер бала мен қыз баланың домбыра ұстау айырмашылығы .

Екі қолдың қойылымы : Оң қол мен

сол қол саусақтарының қойылымы мерекшеліктері . Оң қол қағыс трихтарын үйрену
. Сол қол саусақтарының қойылымы . Этюдтер . Тексеру , талқылау .

Оқушыны сахнаға тәрбиелеу : Сахна ережелері . Шәкірттің сахнадағы жүріс –
тұрысы , оның көпшілік алдында өнер көрсетуі .

Жаттығу , этюдтер үйрету : Екі түрлері . Төмен –

жоғары қағыстарға жаттығу . Сұқсаусақ арқылы орындалатын жаттығулар .

Күйдегеніміз не

? Оқушыларға күй атасы туралы және шығу тарихы туралы мәлімет беру

. Қайталау . Талқылау . Домбыра күйлері және түрлері . Буындар мен
сағаларды меңгерту . Жеке тексеру .

Репертуады көбейту : Домбырада жеңіл әуенді жаттығуларды үйрету

. Шағын күйлерге тоқталу . Оқушының деңгейіне қарай шығармаларды үйрету .

Қорытынды : Оқушыларды жеке тексеру . Күйлерді қайталау

. Жылдық қорытынды концертке дайындалу .

Директордың тәрбие ісі жөніндегі
орынбасары: Молдабаева Ж.М. *Жаш*

«Үкілі домбыра» үйірмесінің 2022-2023 оқу жылын арналған күнтізбелік жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	2- топ аптасына-2 сағ			Уақыты
		Сағат саны	барл	теор	
	«Тепеңкөк» халық күйі	9			02.09
1	Оң қолдың қағыстары	1			03.09
2	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1			10.09
3	Перне басу. Қағыстар	1			11.09
4	Буынға бөліп ойнау	1			17.09
5	Жатқа ойнау	1			18.09
6	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1			24.09
7	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1			25.09
8	Ансамбльмен ойнау қайталау	2			01.10 02.10
9	«Ақбұлақ» әні				
10	Оң қолдың қағыстары	1			08.10
11	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1			09.10
	Перне басу. Қағыстар	1			15.10
12	Буынға бөліп ойнау	1			16.10
13	Жатқа ойнау	1			22.10
14	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1			23.10
15	Дыбыс тазалығымен жұмыс	1			29.10
16	Ансамбльмен ойнау	1			12.11
17	Ансамбльмен ойнау	1			13.11
18	Ансамбльмен ойнау	1			19.11
	Күй «Қарабас»	1			
19	Оң қолдың қағыстары	1			20.11
20	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1			26.11
21	Перне басу. Қағыстар	1			27.11
22	Буынға бөліп ойнау	1			03.12
23	Буынға бөліп ойнау	1			04.12
24	Буынға бөліп ойнау	1			10.12
25	Жатқа ойнау	1			11.12
26	Динамикалық белгілермен жұмыс	1			16.12
27	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1			17.12
28	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1			23.12
29	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1			24.12
30	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1			13.01.2022ж
31	Ансамбльмен ойнау	1			14.01
32	Ансамбльмен ойнау	1			20.01
33	Ансамбльмен ойнау	1			21.01
34	Ансамбльмен ойнау қайталау	1			27.01
35	«Беуайдай» халық әні				
36	Оң қолдың қағыстары	1			28.01

37	Сол қолдың саусак басу тәртібі	1		03.02
38	Перне басу. Қағыстыру	1		04.02
39	Буынға бөліп ойнау	1		10.02
40	Буынға бөліп ойнау	1		11.02
41	Буынға бөліп ойнау	1		17.02
42	Жатқа ойнау	1		18.02
43	Жатқа ойнау	1		24.02
44	Күй «Айжан қыз»			
45	Динамикалық белгілермен жұмыс	1		25.02
46	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1		03.03
47	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1		04.03
48	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1		10.03
49	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1		11.03
50	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	2		17,18.03
51	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1		07.04
52	Ансамбльмен ойнау	2		08,14.04
53	Ансамбльмен ойнау	1		15.04
54	Ансамбльмен ойнау	2		21,22.04
55	Ансамбльмен ойнау	1		28.04
56	Қиын қағыстармен танысу қар қағыс	1		29.04
57	Орама қағыс	1		05.05
58	Адай қағыс	1		06.05
59	Ілме қағыс	1		12.05
60	Дыбыс тазалығымен жұмыс	1		13.05
61	Ансамбльмен ойнау	1		19.05
62	Барлық өткен күйлерді қайталау	1		20.05

Директордың тәрбие ісі жөнінде
орынбасары: *Аманжол* Молдабаева Ж.М

«Үкілі домбыра» үйірмесінің 2022-2023 оқу жылын арналған күнтізбелік жоспары
І-топ аптасына-3 сағат

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны			Уақыты
		барлығы	теор	прак	
	Күй «Әке толғауы»	11	5	6	
1	Оң қолдың қағыстары	1	1	1	05.09
2	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1	1	1	06.09
3	Перне басу. Қағыстыру	1	1	1	07.09
4	Буынға бөліп ойнау	1			12.09
5	Жатқа ойнау	2	1	1	13,14.09
6	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	2	1		19,20.09
7	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1		1	26.09
8	Ансамбльмен ойнау қайталау	2		1	27,28.09
	Күй «Келіншек»	7	2	5	
9	Оң қолдың қағыстары	1		1	03.10
10	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1		1	04.10
11	Перне басу. Қағыстыры	1		1	05.10
12	Буынға бөліп ойнау	2	1	1	10,11.10
13	Жатқа ойнау	2	1	1	12,17.10
14	Күй Нәрағашы		3	3	
15	Дыбыс тазалығымен жұмыс	1			18.10
16	Ансамбльмен ойнау	2	1	1	19.10,24.10
17	Ансамбльмен ойнау	2	1	1	25,26.10
18	Ансамбльмен ойнау	1	1	1	31.10
	Дәулеткерей «Тойбастар»	19	9	10	
19	Оң қолдың қағыстары	1			07.11
20	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1		1	08.11
21	Перне басу. Қағыстыру	1			09.11
22	Буынға бөліп ойнау	1	1	1	14.11
23	Буынға бөліп ойнау	2	1	1	15.11.16.11
24	Буынға бөліп ойнау	2	1	1	21.11,22.11
25	Жатқа ойнау	2	1		23.11,28.11
26	Динамикалық белгілермен жұмыс	1			29.11
27	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1		1	30.11
28	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1	1		05.12
29	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	1		06.12

30	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1		1	07.12
31	Ансамбльмен ойнау	2	1	1	12.12
32	Ансамбльмен ойнау	1	1	1	13.12
33	Ансамбльмен ойнау	1		1	14.12
34	Ансамбльмен ойнау қайталау	1	1	1	19.12
	«Сүгірдің термесі»	17	7	10	
35	Оң қолдың қағыстары	1		1	20.12
36	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1	1	1	21.12
37	Перне басу. Қағыстыру	1		1	26.12
38	Буынға бөліп ойнау	3	2	1	27,28.12.09.01.2023.ж
39	Буынға бөліп ойнау	2	2	2	10.01.11.01
40	Буынға бөліп ойнау	2	1	2	16.01.17.01
41	Жатқа ойнау	3	1	1	18,23,24.01
42	Жатқа ойнау	3		1	25,30,31.01
43	«Мен қазақпын» әні	42	20	22	
44	Динамикалық белгілермен жұмыс	1	1		01.02
45	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1	1	1	06.02
46	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1	1	2	07.02
47	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	1	1	08.02
48	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	2	1	1	13,14.02
49	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	2	1	1	15,20.02
50	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	2	1	1	21,22.02
51	Ансамбльмен ойнау	2	1	2	27,28.02
52	Ансамбльмен ойнау	1	1		01.03
53	Ансамбльмен ойнау	3	1	3	06,07,08.03
54	Ансамбльмен ойнау	3	1		13,14,15.03
55	Қиын қағыстармен танысу қар қағыс	1	1		20.03
56	Орама қағыс	3	1	1	03,04,05.04
57	Адай қағыс	3	1	1	10,11,12.04
58	Ілме қағыс	3	1	2	17,18,19.04
59	Дыбыс тазалығымен жұмыс	3	1	1	24,25,26.04
60	Ансамбльмен ойнау	2	1	2	01,02.05
61	Барлық өткен күйлерді қайталау	2	1	1	03,10.05
62	Өткен күйлерді қайталау	3	1	1	15,16,17.05
63	Үйренген әндерді пысықтап еске түсіру	3	1	1	22,23,24.05

Б.Сейсекенов атындағы жалпы орта білім беретін мектебі КММ-нің
2022-2023 оқу жылындағы «Үкілі домбыра» үйірмесінің жыл бойына
жүргізілген жұмысына

Хабарлама

Б.Сейсекенов атындағы орта мектебінің жанынан құрылған «Үкілі домбыра»

Үйірмесінде қазақ халқының негізгі көне музыкалық аспабы домбыра

туралы түсінік бере отырып оқушыларды күй, ән, терме тартуға және
танымдық қабілеттерін арттыру. Домбыра аспабын үйретудің негізгі

мақсаты шәкірттерге музыканың құдіретті күшін таныту. Оқушыларға жыл
бойына «Қарабас», «Тойбастар», «Еркесылқым», «Тепеңкөк», «Балбырауын»

күйлері және халық әндері «Үкілі қыз», «Беу айдай», «Қасиетті домбыра»

толғау «Қазақтың кара баласы» және «Адай», «Нәрағашы», «Айжан қыз»
күйлері үйретілді. Шығармаларды үйрету барысында дыбыс тазалығына
және қағыстарына көңіл бөлінді.

Мамыр айында «Нағыз қазақ домбыра» атты тақырыбында үйірменің
жылдық есеп беру концерті өткізілді

Оқушылар өздерінің жыл бойына үйренген ән, күй, толғау, термелерін

ата-аналарына, ұстаздарына көрсетті. Оқушылардың бейімділігіне
қабілетіне

шеберлігіне тәрбиелік бағыт беріп, тұлға реінде қалыптасуына мүмкіндік
жасау-ұстаздың міндеті.

Үйірме жетекшісі: Л.М.Абилхайырова